מהדורה למורה – זרמים בציונות

- מטרה: תרגול מושגים, ציר זמן, דמויות, סיבה ותוצאה וניתוח מקור ביחידה "זרמים בציונות".
- זמן מומלץ: 40 דקות
- מסלול: רגיל · חט"ב · תיכון
- הפעילות באתר: https://historia-et-hachadasha.sites.tab.bot/yechida-zramim.html

הנחיות להפעלה

- הדף מבוסס על תוכן עמוד היחידה באתר (מושגים, ציר זמן, דמויות, מקורות).
- לוודא: 'לא זה הדרך' של אחד העם – 1889
- לוודא: הצעת הציונות הסינתטית בקונגרס השמיני – 1907
- לוודא: ייסוד הצה"ר – 1925

מפתח תשובות

מושגי יסוד

#	תשובה
1	ג – זרם שהדגיש השגת הכרה ואישור בינלאומי (צ'רטר) לבית לאומי לפני התיישבות רחבה.
2	ד – זרם שהדגיש עלייה, רכישת קרקעות והקמת יישובים בפועל כבר עכשיו.
3	ג – שילוב פעולה מדינית ופעולה התיישבותית, כפי שהציע ויצמן ב-1907.
4	א – זרם שראה בארץ ישראל מרכז לתחייה תרבותית ורוחנית של העם היהודי.
5	ב – זרם ששילב לאומיות ושיבה לארץ עם שמירת תורה ומצוות.

השלימו את המושג

#	תשובה
1	ציונות סוציאליסטית
2	ציונות רוויזיוניסטית
3	צ'רטר
4	מרכז רוחני
5	דת העבודה

דמויות ותפקידן

#	תשובה
1	ג – מייסד הציונות המדינית; 'מדינת היהודים' והקונגרס הראשון
2	ה – הוגה הציונות הרוחנית; רעיון המרכז הרוחני
3	ב – מייסד תנועת 'המזרחי'
4	א – הוגה תנועת העבודה; 'דת העבודה'
5	ד – מנהיג ציוני; הציונות הסינתטית; לימים נשיאה הראשון של מדינת ישראל
6	ו – מייסד הציונות הרוויזיוניסטית

ציר זמן

#	תשובה
1	ראשית העלייה הראשונה ותנועת 'חיבת ציון'
2	הרצל מפרסם את 'מדינת היהודים'
3	הקונגרס הציוני הראשון בבזל
4	ויצמן מציע את 'הציונות הסינתטית' בקונגרס ה-8
5	הקמת דגניה – הקבוצה הראשונה
6	ז'בוטינסקי מייסד את הצה"ר – הציונים הרוויזיוניסטים

נכון או לא נכון

#	תשובה
1	נכון
2	נכון
3	נכון
4	לא נכון – השנה הנכונה: 1882
5	לא נכון – השנה הנכונה: 1889
6	לא נכון – השנה הנכונה: 1897

סיבה ותוצאה

#	תשובה
1	א – צמיחת חיבת ציון והתנועה הציונית
2	ב – פעילות דיפלומטית, הקונגרס הציוני והקמת ההסתדרות הציונית

#	תשובה
3	ג – הצעת הציונות הסינתטית של ויצמן (1907)
4	ד – הקמת תנועת 'המזרחי' (1902)
5	ה – הקמת קבוצות וקיבוצים וההסתדרות הכללית
6	ו – הקמת הציונות הרוויזיוניסטית בידי ז'בוטינסקי (1925)

ניתוח מקור: לא זה הדרך

#	תשובה
1	הוא מבקר את החיפזון לקנות אדמות ולהקים מושבות בלי לטפל קודם בעיקר – החינוך, הרגש הלאומי והתרבות.
2	לבנות לבבות – לחנך ולחזק את הזהות והתרבות הלאומית בקרב היהודים; מרכז רוחני – מרכז תרבותי איכותי בארץ ישראל שיקרין על התפוצות ויחזק אותן.
3	הציונות המעשית הדגישה עלייה, התיישבות ורכישת קרקעות כבר עכשיו; גישת המקור (הציונות הרוחנית) מקדימה חינוך ותרבות לבנייה החומרית. המשותף: שתיהן רואות בארץ ישראל מרכז לתחייה הלאומית.

כתיבה – שאלת המפתח

#	תשובה
–	טענה ברורה, שתי דוגמאות נכונות מהיחידה, הסבר הקשר, משפט סיכום.

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

זרמים בציונות – דף תרגול

? שאלת המפתח: מה איחד את הזרמים השונים בציונות – ומה הבדיל ביניהם בשאלות של דרך, תרבות, דת וחברה? · סוף המאה ה-19 – המחצית הראשונה של המאה ה-20

חלק א' – מושגי יסוד

הקיפו את ההגדרה הנכונה לכל מושג.

1. מה פירוש המושג "ציונות מדינית"?

(א) זרם שהדגיש עלייה, רכישת קרקעות והקמת יישובים בפועל כבר עכשיו.

(ב) האספה של נציגי התנועה הציונית; הראשון התכנס בבזל ב-1897.

(ג) זרם שהדגיש השגת הכרה ואישור בינלאומי (צ'רטר) לבית לאומי לפני התיישבות רחבה.

(ד) שילוב פעולה מדינית ופעולה התיישבותית, כפי שהציע ויצמן ב-1907.

2. מה פירוש המושג "ציונות מעשית"?

(א) זרם שראה בארץ ישראל מרכז לתחייה תרבותית ורוחנית של העם היהודי.

(ב) שילוב פעולה מדינית ופעולה התיישבותית, כפי שהציע ויצמן ב-1907.

(ג) כתב זכויות או אישור רשמי ממעצמה להתיישבות יהודית בארץ ישראל.

(ד) זרם שהדגיש עלייה, רכישת קרקעות והקמת יישובים בפועל כבר עכשיו.

3. מה פירוש המושג "ציונות סינתטית"?

(א) זרם ששילב לאומיות ושיבה לארץ עם שמירת תורה ומצוות.

(ב) זרם ששאף לחברה שוויונית בארץ ישראל המבוססת על עבודה עצמית.

(ג) שילוב פעולה מדינית ופעולה התיישבותית, כפי שהציע ויצמן ב-1907.

(ד) זרם שהדגיש עלייה, רכישת קרקעות והקמת יישובים בפועל כבר עכשיו.

4. מה פירוש המושג "ציונות רוחנית"?

(א) זרם שראה בארץ ישראל מרכז לתחייה תרבותית ורוחנית של העם היהודי.

(ב) שילוב פעולה מדינית ופעולה התיישבותית, כפי שהציע ויצמן ב-1907.

(ג) כתב זכויות או אישור רשמי ממעצמה להתיישבות יהודית בארץ ישראל.

(ד) זרם שהדגיש עלייה, רכישת קרקעות והקמת יישובים בפועל כבר עכשיו.

5. מה פירוש המושג "ציונות דתית"?

(א) שילוב פעולה מדינית ופעולה התיישבותית, כפי שהציע ויצמן ב-1907.

(ב) זרם ששילב לאומיות ושיבה לארץ עם שמירת תורה ומצוות.

(ג) זרם שראה בארץ ישראל מרכז לתחייה תרבותית ורוחנית של העם היהודי.

(ד) זרם ששאף לחברה שוויונית בארץ ישראל המבוססת על עבודה עצמית.

חלק ב' – השלימו את המושג

כתבו על הקו את המושג המתאים להגדרה. בחרו מתוך: צ'רטר / מרכז רוחני / דת העבודה / ציונות סוציאליסטית / ציונות רוויזיוניסטית

1. זרם ששאף לחברה שוויונית בארץ ישראל המבוססת על עבודה עצמית. ← _____

2. זרם בהנהגת ז'בוטינסקי שדרש יעד מוצהר של מדינה וכוח מגן יהודי. ← _____

3. כתב זכויות או אישור רשמי ממעצמה להתיישבות יהודית בארץ ישראל. ← _____

4. רעיון של אחד העם: מרכז תרבותי בארץ ישראל שישפיע על יהודי התפוצות. ← _____

5. רעיון של א"ד גורדון: העבודה והקשר לאדמה כדרך לחידוש האדם והעם. ← _____

חלק ג' – דמויות ותפקידן

כתבו ליד כל דמות את האות של התיאור המתאים.

#		אות	
1	בנימין זאב הרצל (1860–1904)	_____	א. הוגה תנועת העבודה; 'דת העבודה'
2	אחד העם (אשר גינצבורג) (1856–1927)	_____	ב. מייסד תנועת 'המזרחי'
3	הרב יצחק יעקב ריינס (1839–1915)	_____	ג. מייסד הציונות המדינית; 'מדינת היהודים' והקונגרס הראשון
4	אהרן דוד גורדון (1856–1922)	_____	ד. מנהיג ציוני; הציונות הסינתטית; לימים נשיאה הראשון של מדינת ישראל
5	חיים ויצמן (1874–1952)	_____	ה. הוגה הציונות הרוחנית; רעיון המרכז הרוחני
6	זאב ז'בוטינסקי (1880–1940)	_____	ו. מייסד הציונות הרוויזיוניסטית

חלק ד' – ציר זמן

מספרו את האירועים מ-1 (המוקדם ביותר) עד 6 (המאוחר ביותר).

מספר	שלב
____	ויצמן מציע את 'הציונות הסינתטית' בקונגרס ה-8
____	הקמת דגניה – הקבוצה הראשונה
____	ראשית העלייה הראשונה ותנועת 'חיבת ציון'
____	הרצל מפרסם את 'מדינת היהודים'
____	ז'בוטינסקי מייסד את הצה"ר – הציונים הרוויזיוניסטים
____	הקונגרס הציוני הראשון בבזל

חלק ה' – נכון או לא נכון

סמנו נכון או לא נכון. תקנו במחברת כל משפט לא נכון.

#	משפט	נכון	לא נכון
1	הציונות רצתה בית לאומי ליהודים בארץ ישראל.	○	○
2	הרצל רצה הסכמה של מדינות העולם.	○	○
3	בציונות היו כמה זרמים.	○	○
4	בשנת 1909: ראשית העלייה הראשונה ותנועת 'חיבת ציון'.	○	○
5	בשנת 1925: אחד העם מפרסם את המאמר 'לא זה הדרך'.	○	○
6	בשנת 1909: הקונגרס הציוני הראשון בבזל.	○	○

חלק ו' – סיבה ותוצאה

התאימו לכל סיבה את התוצאה שלה.

#		אות	
1	אנטישמיות ופוגרומים במזרח אירופה ומשבר האמנציפציה במערב	____	א. צמיחת חיבת ציון והתנועה הציונית
2	הרצל האמין שרק הכרה בינלאומית תאפשר בית לאומי	____	ב. פעילות דיפלומטית, הקונגרס הציוני והקמת ההסתדרות הציונית

#		אות	
3	ויכוח בין המדיניים למעשיים	____	ג. הצעת הציונות הסינתטית של ויצמן (1907)
4	רצון לשלב לאומיות עם שמירת מצוות	____	ד. הקמת תנועת 'המזרחי' (1902)
5	רעיונות סוציאליסטיים בקרב חלוצי העלייה השנייה	____	ה. הקמת קבוצות וקיבוצים וההסתדרות הכללית
6	ביקורת על מדיניות ההנהגה הציונית בשנות ה-20	____	ו. הקמת הציונות הרוויזיוניסטית בידי ז'בוטינסקי (1925)

חלק ז' – ניתוח מקור: לא זה הדרך

קראו את המקור וענו על השאלות. על פי רעיונותיו של אחד העם: אנו ממהרים לקנות אדמות ולהקים מושבות, אבל שוכחים את העיקר. לפני שנבנה בתים, עלינו לבנות לבבות. עם שאיבד את אהבתו לתרבותו ולשפתו לא יחזיק מעמד גם אם תהיה לו אדמה. לכן תחילה יש לחנך, לעורר את הרגש הלאומי ולחדש את התרבות העברית. בארץ ישראל צריך לקום מרכז רוחני, קטן אולי, אבל איכותי, שאורו יגיע אל כל תפוצות ישראל ויחזק אותן.

1. מה מבקר הכותב בפעולת חובבי ציון?

2. מה פירוש 'לבנות לבבות' ו'מרכז רוחני' לפי המקור?

3. השוו בין גישת המקור לבין גישת הציונות המעשית.

חלק ח' – כתיבה – שאלת המפתח

מה איחד את הזרמים השונים בציונות – ומה הבדיל ביניהם בשאלות של דרך, תרבות, דת וחברה? כתבו פסקה של 6–8 שורות.

- פתחו במשפט טענה ברור.
- הביאו שתי דוגמאות מהיחידה (מושג, אירוע או דמות).
- סיימו במשפט סיכום.

כרטיס יציאה

מושג אחד מהיחידה שאני יכול/ה להסביר לחבר/ה:

אירוע אחד מציר הזמן והשנה שלו:

שאלה שעדיין יש לי על "זרמים בציונות":